یادداشت مدیرمسئول

احمد تشکینی
رئیس موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی

سیاست‌پژوهی به معنای پژوهش‌های عملی و علمی در سیاست‌گذاری است که با آن مسائل حوزه اقتصاد به طور کل و صنعت و تجارت به طور خاص را شناسایی، اطلاعات حساس را جمع آوری و مفاهیم و فرضیه‌های نویی برای حل مشکل ایجاد می‌کنیم. در مجله سیاست‌پژوهی به مطالعه فرایند سیاست‌گذاری، سیاست‌ها و اثرات سیاست‌ها پرداخته و لذا امید می‌رود رهنمودهای مستخرج از مطالب مجله سیاست‌پژوهی به رفع کاستی‌های حوزه سیاست‌گذاری تجاری و صنعتی کمک کند.

نخستین شماره این مجله به واسطه شرایط محیطی اقتصاد کشور، به مساله کووید-۱۹ اختصاص یافته است. در فضای سیاست‌پژوهی اجازه بدهید به جمله‌ای معروف از «جواهر لعل نهرو» اشاره کنم. نهرو می‌گوید حداقل خاصیتی که بحران‌ها و بن‌بست‌ها دارند، آن است که ما را وادار به تفکر می‌کنند. بحران کووید و بن‌بست‌هایی که در برخی موارد حس شد، باید ما را به تفکر وادارد تا با نقاط ضعف و قدرت خود بیشتر آشنا شویم و چشم‌اندازی دقیق‌تر به آینده پیدا کنیم.

اگر بخواهیم نقاط ضعف سیاست‌گذاری در بحران کووید-۱۹ را برشماریم، غافلگیری و عدم آمادگی برای مواجهه با این پاندمی از جمله عدم کنترل دقیق و به موقع مرزها، کاستی در تهیه اقلام بهداشتی و تجهیزات پزشکی مورد نیاز نظیر کمبود اکسیژن در بیمارستان‌ها، عدم آموزش مناسب به مردم پیش از شروع بحران و ابتدای آن جزو اصلی‌ترین نقاط ضعف هستند. عدم استفاده از تجربه‌های موفق جهانی شامل قرنطینه، کنترل رفت و آمدهای بین‌شهری، تست ناکافی، عدم پیگیری و تعقیب بیماران نیز از دیگر نقاط ضعف بودند. عموم این سیاست‌ها در صورت اجرا، همراه با تاخیر زمانی قابل توجه اجرا شدند. بی‌تردید برای یک دوره زمانی خاص، در تعیین سطح مدیریت و تصمیم‌سازی لازم در برخورد با بحران دچار عدم انسجام شدیم و عزم ملی لازم مشاهده نشد. تصمیم‌های مقطعی، عکس‌العملی و ناصحیح نظیر تعجیل در بازگشایی‌ها را نیز می‌توان به جمع نقاط ضعف اضافه نمود. کم‌توجهی به نهادهای مدنی از جمله سازمان نظام پزشکی و انجمن‌های علمی در تصمیم‌گیری‌ها و کاهش سطح اعتماد و سرمایه

اجتماعی به آمار و ارقام و صحت مطالب علمی از دیگر خسارت‌هایی بود که در نتیجه پاندمی حاصل شد. ترویج برخی روش‌های غیرعلمی و غیرمستند و شبه‌علم توسط بعضی از رسانه‌ها و گروه‌ها که منجر به تاخیر در شروع درمان و بالا رفتن آمار مرگ و میر افراد شد نیز نباید نادیده گرفت. به مولفه مداخله امور سیاسی در روند امور درمانی، به خصوص تهیه واکسن و البته تاثیر منفی تحریم‌ها و تاخیر و عقب‌ماندگی در تهیه و توزیع واکسن نیز باید اشاره شود.

در کنار این نقاط ضعف، نقاط قوتی نیز بود. سیستم بهداشتی خوب در روستاها و شهرهای کوچک، آمار تلفات در این حوزه را در مقایسه با دیگر کشورها به شدت پایین آورد. حضور فداکارانه و ایثارگرانه کادر درمان که به ویژه در پیک‌های اول تا چهار اتفاق افتاد و عدد آن به ۳۰۰ شهید می‌رسد و تحمل و تمکین مردم در شرایط سخت اقتصادی و اجتماعی نیز باید اشاره کرد.

چشم‌انداز چیست؟ شدت و حدت اثرگذاری قطعا با توسعه واکسیناسیون کاهش قابل توجه‌ای می‌یابد اما در حال حاضر بیش از همه در چشم‌انداز، ضرورت برنامه‌ریزی منسجم و ملی برای دوران پسا کرونا حس می‌شود. مواجه با مشکلات اقتصادی و بازگشایی مجدد کسب و کارهای تعطیل شده و ترمیم آسیب‌های اجتماعی و فرهنگی، بازیابی و ارتقای سلامت روان جامعه از اولویت‌های مهم است.

نخسین شماره مجله سیاست‌پژوهی به لطف تلاش و پیگیری همکاران از جمله رئیس پیشین موسسه، سرکار خانم دکتر مرجان فقیه‌نصیری، معاون پژوهشی، جناب آقای دکتر علی سلیم و مدیر نشر علمی، جناب آقای محمد راستی در پاییز ۱۴۰۰ منتشر شد. از این بابت به مجموعه نخبگان و پژوهشگران حوزه سیاست‌گذاری علمی و اقتصادی تبریک عرض نموده و از همه عزیزان درخواست می‌کنم این مجله را با مطالب ارزشمند و غنی خود همراهی کنند. در انتها از همه سروران، بویژه سردبیر که در تهیه این شماره زحمت کشیدند کمال تشکر را نموده و برای ایشان آرزوی توفیق دارم.

احمد تشکینی

پاییز ۱۴۰۰